

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA
Ured za sprječavanje pranja novca

**Procjena rizika neprofitnih organizacija
od financiranja terorizma**

Zagreb, srpanj 2024.

MEĐUNARODNI STANDARDI

Financial Action Task Force – FATF

Međuvladina organizacija sa ulogom globalnog čuvara protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Postavlja međunarodne standarde s ciljem sprječavanja PN/FT

– tzv. Preporuke FATF - <https://www.fatf->

[gafi.org/content/dam/fatf-](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-)

[gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.p](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf)

[df.coredownload.inline.pdf](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf) .

Ukupno, više od 200 zemalja i jurisdikcija obvezalo se provesti FATF-ove standarde kao dio koordiniranog globalnog odgovora na sprječavanje organiziranog kriminala, korupcije i terorizma.

MEĐUNARODNI STANDARDI

FATF i NPO

- Države trebaju identificirati organizacije koje spadaju u FATF-ovu definiciju neprofitnih organizacija (NPO) i procijeniti njihove rizike financiranja terorizma.

FATF-ova definicija – NPO ranjive na financiranje terorizma su one neprofitne organizacije koje se primarno bave prikupljanjem ili isplatom sredstava u svrhe kao što su dobrotvorne, vjerske, kulturne, obrazovne ili društvene ili za provođenje drugih vrsta "dobrih djela,,

- Države trebaju uspostaviti usmjerene, proporcionalne mjere koje se temelje na riziku, bez nepotrebnog ometanja ili obeshrabrivanja legitimnih NPO aktivnosti, u skladu s pristupom temeljenim na riziku.

MEĐUNARODNI STANDARDI

FATF i NPO

Svrha mjera koje države trebaju poduzimati je zaštita neprofitnih organizacija od zloporabe za financiranja terorizma:

- (a) od terorističkih organizacija koje se predstavljaju kao legitimni subjekti;
- (b) iskorištavanjem legitimnih subjekata kao kanala za financiranje terorizma, uključujući u svrhu izbjegavanja mjera zamrzavanja imovine; i
- (c) prikrivanjem tajnog preusmjeravanja sredstava namijenjenih u legitimne svrhe prema terorističkim organizacijama.

MEĐUNARODNI STANDARDI

FATF i NPO

Zlouporaba neprofitnih organizacija za financiranje terorizma odnosi se na iskorištavanje neprofitnih organizacija od strane terorista i terorističkih organizacija za:

- prikupljanje ili premještanje sredstava,
- pružanje logističke podrške,
- poticanje ili olakšavanje regrutiranja terorista, ili
- na drugi način podržavanje terorista ili terorističkih organizacija i operacija.

<https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/BPP-Combating-TF-Abuse-NPO-R8.pdf.coredownload.inline.pdf>

MEĐUNARODNA PRAKSA

Neki od načina zlouporabe NPO za FT

- *Preusmjeravanje sredstava* - sredstva prikupljena od strane NPO za humanitarne programe - pomoć u katastrofama, humanitarnu pomoć, kulturne centre, pomoć za siromašne, pomoć u obrazovanju - u nekom se trenutku preusmjeravaju za potporu teroristima ili terorističkim organizacijama.
- *Povezanost članova NPO* s teroristima ili terorističkim organizacijama.
- *Aktivnosti novačenja* od strane terorističkih organizacija - tzv. korumpiranje dobronamjernih obrazovnih aktivnosti koje financiraju NPO u rizičnim područjima.

MEĐUNARODNA PRAKSA

Neki od načina zlouporabe NPO za FT

- *Manipulacija na mjestu isporuke* - manipulacija programa koje financiraju NPO a koji su namijenjeni podršci legitimnim humanitarnim svrhama - zlouporaba dobronamjernih programa NPO.
- *Povezanost članova NPO* s teroristima ili terorističkim organizacijama.
- Zlouporaba NPO sektora *lažnim predstavljanjem*. Slučajevi u kojima pojedinci ili skupine pojedinaca povezani s terorističkim skupinama ili organizacijama lažno tvrde da djeluju u ime postojećih legitimnih neprofitnih organizacija ili drugih subjekata kojima je potrebna pomoć.

MEĐUNARODNI STANDARDI primjena u RH

Financiranje terorizma

- Tko izravno ili neizravno daje ili *prikuplja* sredstava (*zakonita ili nezakonita*), na bilo koji način, izravno ili neizravno, s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se ona koristiti **u svrhu činjenja jednog ili više terorističkih kaznenih djela.**
- Tko izravno ili neizravno daje ili prikuplja sredstava (*zakonita ili nezakonita*), na bilo koji način, izravno ili neizravno, s ciljem da se ona koriste ili znajući da će se ona koristiti u potpunosti ili djelomično, **od strane terorista ili terorističkog udruženja.**

MEĐUNARODNI STANDARDI primjena u RH

EU i UN konsolidirani popisi mjera ograničavanja

<https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/mjere-ogranicavanja/eu-i-un-konsolidirani-popisi-mjera-ogranicavanja/272447>

Elektronička baza podataka sadrži sve podatke koji se nalaze u konsolidiranim popisima režima mjera ograničavanja Europske unije i Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Baza je ažurirana na dnevnoj bazi.

Moguća je pretraga baze po bilo kojem od zadanih kriterija, te ispis u pdf formatu.

Osim pretrage, moguća je i besplatna registracija za primanje obavijesti o izmjenama u oba popisa.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Procjena rizika zlouporabe neprofitnih organizacija (u daljnjem tekstu: NPO) u Republici Hrvatskoj od financiranja terorizma provedena je s ciljevima:

- utvrđivanja ranjivosti NPO sektora od financiranja terorizma,
- identificiranja neprofitnih organizacija koje potpadaju pod definiciju FATF-a, te
- identifikacije podskupa NPO koje, na temelju svojih aktivnosti, mogu biti ranjive na zlouporabu od financiranja terorizma.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Aktivni sudionici u procjeni rizika:

- Ministarstvo financija (Ured za sprječavanje pranja novca, Porezna uprava, Sektor za financijski i proračunski nadzor, Služba za neprofitno računovodstvo i izvještavanje),
- Državno odvjetništvo Republike Hrvatske
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
- Sigurnosno-obavještajna agencija, te
- 882 neprofitne organizacije.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Podatci i analize korišteni u procjeni rizika:

- opći podaci o NPO iz matičnih registara - vrste i djelatnosti NPO u Republici Hrvatskoj,
- statistički podaci o NPO iz Registra stvarnih vlasnika i Jedinstvenog registra računa,
- analiza zakonodavnog okvira u Republici Hrvatskoj,
- analiza financijskih podataka koji se nalaze u Registru neprofitnih organizacija,
- analiza obavijesti o sumnjivim transakcijama i obavijesti o gotovinskim transakcijama koje se odnose na NPO,
- analiza podataka o mogućoj zlouporabi ili uključenosti NPO u aktivnosti povezane s financiranjem terorizma, ili drugim vrstama nezakonitih aktivnosti; analize rizičnosti NPO.
- podatci iz upitnika za NPO

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Zakonodavni okvir:

- Zakon o udrugama (Narodne novine, broj 74/14, 70/17, 98/19, 151/22) - transparentnost i javnost poslovanja udruga. Sadrži preventivne odredbe s ciljem sprječavanja zlouporabe NPO za pranje novca i financiranje terorizma.
- Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN 26/15 i 37/21). Primjenom navedenih kriterija, mjerila i postupaka ostvaruje se učinkovitije, racionalnije i transparentnije korištenje dodijeljenih sredstava.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Zakonodavni okvir:

- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine, br. 121/14 i 114/22). Propisana je obveza dostave financijskih izvještaja za sve neprofitne organizacije, ali prilagođeno visini prihoda i vrijednosti imovine te javna objava financijskih izvještaja kroz Registar neprofitnih organizacija kojeg vodi Ministarstvo financija.

<https://mfin.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/neprofitne-organizacije/registar-neprofitnih-organizacija/Registar%20-%20Obrazac%20RNOPo.xls>

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

NPO iz definicije FATF – ukupno 12.352:

NPO ranjive za financiranje terorizma su one koje se primarno bave prikupljanjem ili isplatom sredstava u svrhe kao što su dobrotvorne, vjerske, kulturne, obrazovne ili društvene svrhe ili za provođenje drugih vrsta "dobrih djela".

Analiza podataka iz matičnih registara – po vrsti i djelatnosti NPO.

Području djelovanja (I. razina Klasifikacije) i djelatnosti udruge (II. razina Klasifikacije) – npr. u području socijalne djelatnosti (I. razina) djeluje ukupno 5683 udruga. Humanitarna pomoć je II. razina u području socijalne djelatnosti i tu je registrirano 2266 udruga.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Analiza podataka iz JRR i RSV:

Podaci iz Jedinstvenog registra bankovnih računa pokazuju da ukupno 29.456 udruga (29.222) i zaklada (234) imaju otvorenih ukupno 36.597 bankovnih računa (udruge 36.257, zaklade 340).

Prema podacima iz Registra stvarnih vlasnika, velika većina stvarnih vlasnika neprofitnih organizacija su hrvatski državljani.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Analize UZSPN:

Vežano za moguće ranjivosti koje proizlaze iz gotovinskih transakcija, analiza je uključila podatke iz financijskih izvješća NPO-a i podatke iz baze podataka UZSPN (obavijesti o gotovinskim transakcijama – transakcije veće od 10.000 EUR izvršene tijekom 2023.).

Ukupno 51 transakcija (0,02% od ukupnog broja) odnosi na uplate odnosno isplate gotovine s NPO bankovnog računa.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Analize UZSPN:

Analiza obavijesti o sumnjivim transakcijama u razdoblju od 2020. do 2023. – ukupno 17 obavijesti u kojima se kao sudionik pojavljuje NPO. Sve obavijesti se odnose na sumnju na pranje novca, niti jedna na financiranje terorizma.

Identificirani su sljedeći oblici sumnjivih aktivnosti:

- korištenje financijskih sredstava NPO koji nije u skladu sa registriranom djelatnošću;
- korištenje NPO za obavljanje profitabilne djelatnosti – utaja poreza;
- prijevare na štetu udruge – doznake sredstava u inozemstvo.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Analize operativnih i obavještajnih podataka:

Analize statističkih podataka tijela kaznenog progona - nisu utvrđene povezanosti/aktivnosti ili doniranja/transferi novca ili drugih materijalnih dobara prema bilo kojim NPO u RH i svijetu (s posebnim naglaskom na treće države), a putem kojih bi se moglo provoditi svjesno, ali i nesvjesno financiranje terorizma.

Također nije utvrđena zlouporaba NPO u okviru kriminalnih aktivnosti poput krijumčarenja, ilegalnih migracija i dr.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Analize postupanja po nadzorima NPO:

Analize statističkih podataka u predmetima proračunskog nadzora Ministarstva financija, Sektora za financijski i proračunski nadzor.

Utvrđeni prekršaji: obračun putnog troška temeljem korištenja osobnog vozila u poslovne svrhe ne sadrži dokumentaciju koja dokazuje nastanak troška, nije provedena samo procjena učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja, nevođenje pomoćnih knjiga, nepravilnosti u evidentiranju i iskazivanju poslovnih događaja i sastavljanju popisa imovine i obaveza, nisu planirani prihodi i rashodi, rashodi nisu planirani prema izvorima financiranja, nisu vođene poslovne knjige na način da se osigura ispravnost i kontrola unesenih podataka, pojedini rashodi u poslovnim knjigama su evidentirani na računima koji nisu propisani računskim planom.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Identifikacija podskupa NPO – 1201 neprofitna organizacija:

Identifikacija podskupa NPO koje, na temelju svojih aktivnosti, mogu biti ranjive na zlouporabu od financiranja terorizma.

U obzir su uzete:

- Ranije opisane analize i statistički podatci;
- Inherentni rizici relevantni za Republiku Hrvatsku – npr. blizina zonama sukoba;
- Poznate metode moguće zlouporabe NPO za FT;
- Financijski tokovi (donacije iz inozemstva i dane donacije);
- Humanitarne aktivnosti.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Distribucijom i prikupljanjem podataka iz upitnika za potrebe procjene rizika ranjivosti neprofitnih organizacija od financiranje terorizma u Republici Hrvatskoj osigurano je aktivno sudjelovanje NPO sektora u procjeni rizika.

Na izradi upitnika surađivali su Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske i UZSPN. Ured za udruge VRH pružio je ključnu podršku u vidljivosti projekta i upitnika

<https://udruge.gov.hr/vijesti/upitnik-za-sudjelovanje-neprofitnih-organizacija-u-procjeni-rizika-ranjivosti-na-financiranje-terorizma/5702>

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

7 pitanja:

- Pravno ustrojbeni oblik neprofitne organizacije
- Područje djelovanja neprofitne organizacije
- Izvori prihoda neprofitne organizacije
- Je li NPO zaprimila prihode/donacije iz inozemstva
- Država/e iz kojih/u kojima je NPO prikupila prihode/donacije
- Je li NPO dala donacije u inozemstvu
- Država/e krajnjih korisnika kojima je NPO dala donacije

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Pravno ustrojbeni oblik neprofitne organizacije:

- 97,4% podataka dostavile udruge, dok su preostalih 2,6% upitnika dostavile zaklade, ustanove, vjerske zajednice, zadruge, sindikati, savezi udruga i sportski savezi.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Područje djelovanja neprofitne organizacije:

Vezano za područje djelovanja NPO koje su sudjelovale u procjeni, uz napomenu kako određeni broj NPO ima više područja djelovanja, najzastupljeniji su:

- Kultura i umjetnost – 36,8%
- Socijalna djelatnost – 30%
- Obrazovanje, znanost i istraživanje – 21,7%
- Ljudska prava – 17,3%
- Humanitarna pomoć – 11,2%.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Izvori prihoda neprofitne organizacije:

- Prihodi od članarina – 65,5%
- Donacije iz proračuna JLPS – 54,3%
- Donacije iz proračuna RH – 46,7%
- Prihodi od domaćih trgovačkih društava – 33,2%
- Prihodi od fizičkih osoba u RH – 31,9%
- Prihodi od institucija EU – 22,8%
- Prihodi od prodaje roba i obavljanja usluga – 20,9%
- Prihodi od domaćih NPO – 11,6%.

Osim prihoda od institucija EU, niti jedna ostala vrsta prihoda iz inozemstva (inozemne vlade, trgovačka društva, fizičke osobe, NPO) ne prelazi 5% izvora prihoda domaćih NPO.

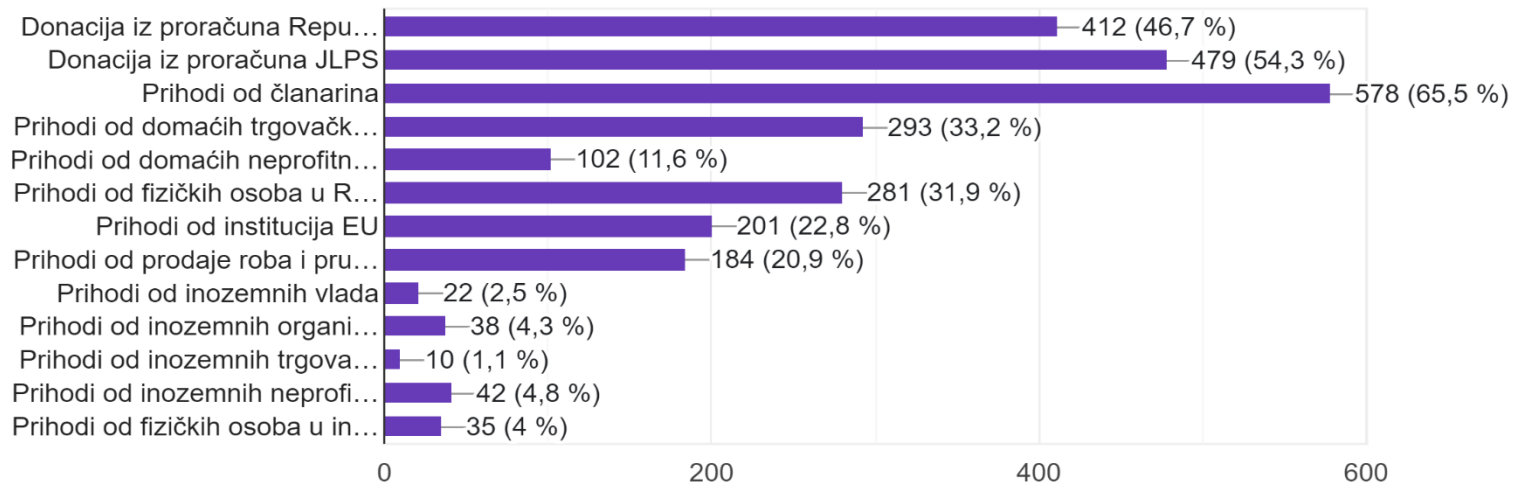
Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Izvori prihoda neprofitne organizacije:

3. Prihodi neprofitne organizacije u 2020., 2021. i 2022. godini (označite jedan ili više izvora prihoda)

882 odgovora

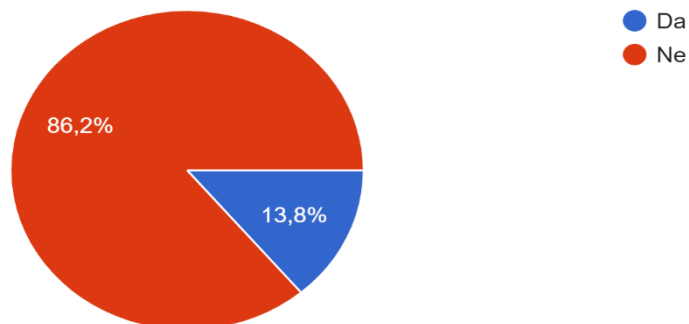

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Je li NPO zaprimila prihode/donacije iz inozemstva:

4. Neprofitna organizacija je zaprimila prihode/donacije iz inozemstva u 2020., 2021. ili 2022. godini
882 odgovora

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Država/e iz kojih/u kojima je NPO prikupila prihode/donacije:

Detaljna analiza država iz kojih su prikupljeni prihodi pokazala je kako je u velikoj većini slučajeva riječ o državama članicama EU ili SAD-u, dok je u tek nekoliko slučajeva izvor prihoda iz BIH i Srbiji. U promatranom razdoblju nisu zabilježene donacije domaćim NPO iz poznatih zona sukoba.

Vrsta NPO – udruge (115), zaklade (5), vjerske zajednice (1), zadruga (1)

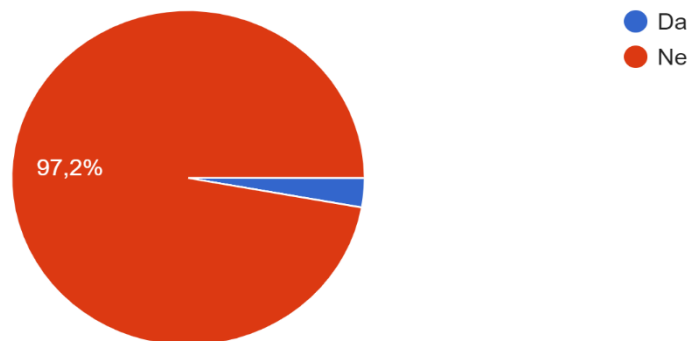
Djelatnost NPO – kultura i umjetnost, socijalna djelatnost, ljudska prava

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Je li NPO dala donacije u inozemstvu:

6. Neprofitna organizacija je u 2020., 2021. ili 2022. godini dala donacije u inozemstvu
882 odgovora

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Upitnik za NPO:

Država/e krajnjih korisnika kojima je NPO dala donacije:

Detaljna analiza preostalih NPO koji su u razdoblju od 2020. do 2022. dali donacije u inozemstvu, ne ukazuje na ponavljajući uzorak već je vidljivo kako su donacije davane krajnjim korisnicima u državama članicama EU, Ukrajini, susjednim zemljama i u zemljama jugoistočne Afrike. Osim nekoliko donacija za Ukrajinu (za koje se ne smatra da predstavljaju moguću zlouporabu za financiranje terorizma) u promatranom razdoblju nisu evidentirane donacije prema poznatim zonama sukoba.

Vrsta NPO – udruge (21), zaklade (3), vjerske zajednice (1)

Djelatnost NPO – ljudska prava, socijalna djelatnost, humanitarna pomoć

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Zaključci i mjere za otklanjanje rizika i ranjivosti:

Ranjivost na financiranje terorizma – srednje niska:

- rad NPO dobro reguliran zakonima uz postojanje nadzornog okvira
- mogućnosti zlouporaba NPO u svrhu potpore terorizmu i/ili za financiranje terorizma u RH ili inozemstvu, a posebice prilikom humanitarnih aktivnosti
- Mogućnost zlouporaba NPO čiji je rad međunarodni, odnosno čija ih međunarodna dimenzija čini još više izloženim riziku od financiranja terorizma.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Mjere za ublažavanje:

- Dokumentirane procedure i kriterija za izbor partnerskih organizacija. Kriteriji mogu uključivati zahtjev da partnerska organizacija ima ranija iskustva u projektima, odnosno da su već primili sredstva od svoje vlade ili od međunarodne organizacije, te da poštuju zakonske i porezne obveze.
- Pri prikupljanju ili obavljanju drugih poslova vezanih za humanitarnu pomoć ili druge vrste djelovanja na visokorizičnim područjima potrebno je provesti razumne radnje za provjeru donatora ili vanjskih partnera s ciljem sprječavanja zlouporabe korištenja prikupljenih sredstava.
- Prijenos financijskih sredstava korištenjem reguliranih kreditnih institucija kako bi se osiguralo praćenje sredstava do isporuke pomoći krajnjem korisniku. Preporučeno je izbjegavati neformalne sustave prijenosa sredstava, kao i korištenje gotovine smanjiti na najmanju moguću mjeru.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Mjere za ublažavanje:

- Izbjegavanje donacije sredstava nepoznatim tražiteljima koji vam se obraćaju putem maila ili na drugi udaljeni način. Osim realne prijetnje da ćete postati žrtva prijevare, postoji i dodatni rizik da su donirana sredstva u konačnici namijenjena terorističkim organizacijama.
- Provjeriti da subjekti ili osobe kojima se planiraju donirati sredstva nisu pod bilo kojom vrstom međunarodnih mjera ograničavanja (poveznica na interaktivnu kartu sa sankcijskim režimima UN i/ili EU <https://mvep.gov.hr/vanjska-politika/mjere-ogranicavanja/eu-i-un-konsolidirani-popisi-mjera-ogranicavanja/272447>)
- Ažurnost odnosno sadržaj mrežne stranice subjekta kojem se planiraju donirati sredstva, te provjera subjekata odnosno projekata kojima se planiraju donirati sredstva putem društvenih mreža.

Procjena rizika NPO od financiranja terorizma

Mjere za ublažavanje:

- Transparentnost podataka o subjektima kojima se planiraju donirati sredstva. U Republici Hrvatskoj dostupni su registri koji sadrže osnovne podatke o NPO (<https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!udruge> , <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!zaklade> , <https://registri-npo-mpu.gov.hr/#!strane-udruge>) odnosno podatke o financijskoj transparentnosti istih (<https://banovac.mfin.hr/rnoprt/>). jekata kojima se planiraju donirati sredstva putem društvenih mreža.
- Provjera dostupnih informacija vezanih za rizike od financiranja terorizma u odnosu na pojedine države, kao što su informacije dostupne u Global Terrorism Indeks (<https://www.visionofhumanity.org/maps/global-terrorism-index/#/>)

Hvala na pažnji
Pitanja?

